

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 98. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_309A-txt-shoot-idm3006/facsimile.pdf (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

klædere see Kampen og Nue bybere ind i Follenes
Bilkaar.

Mellem de udvoortes og nærmeste følger af
Korsstøtterne er Sshandelen den Dinlyngste, og
i det Hele befordredes upaatsvikelig ved dem
Borgerstandens Dyksomst, kun maae man vel
vogte sig for, at tilskrive dem dens Dyrtin-
delse, thi at der netop end var i endes Bande en
Samling af Slægter, der havde naaet den Grad
af Udvikling, at Hytten og den daglige Haands-
tering blev dem for saer, og at de kunde op-
være til de gamle Adels Slægters Aroinger,
der dels uddøde i Palastina, dels hændte paa
deres udlyttede Borge, det ligger dydere end i
nogen udvoortes Begjævnhed, der vel kunde ud-
vide deres Synskreds og give dem Rum til Rø-
relse og Midler i Hænde, men hverken giv dem
Die eller Haand. Italien, Frankrig og Tydsk-
land, der i alle Henseender vare i de Dage Ver-
dens store Skueplads, frembyde og ogsaa Synet
af opblomstrende Stæder, og et i Historien als
dets nyt Borgerliv. Venedig, Genua og Pisa
erhvervede sig store Rigdomme ei blot ved at ud-
leie deres Skibe til Korsfarerne, men især ved
den Handel paa Østerleden, som nu kom i
Stand og udstrakte sine Rikninger lige til det
høje Norden. Overalt opblomstredt Italiens og
Frankrigs ødelagte Stæder, lignende opstode i
Tydskland og østerrhaanden afføndrede sig fra Al-
muen en heel Middelfland, hvis Lemmer hverken

vare Herrer eller Trælle, men bleve alt efter
Follenes særegne Bilkaar og Landenes Velighed,
Kjæbmand og Haandværkere, Kunstnere og Lærde.
I Frankrig bleve Stæderne Kongernes saare Hære
og nyttige, baade som Indtægtskilder og som
Forbundne med de mægtige Lehnsmænd, hvis
Tal og Rigdom desuden ved Korsstøtterne meget
afstog. I Tydskland dannede sig en mærkelig
Række af Stæder langs Rhinen og i Nederland;
men fuldelig saa berømte ere dog de egenlig nord-
tydske Stæder blevene, som, med Hamburg og
Lybek i Spidsen udgjorde det navnkundige Han-
seforbund, der i 3 Aarhundreder beherskede baade
Østerøen og Nordøen, boiede mangen Greve og
Herremænd, og befordrede borgerlig Frihed;
men have ei fra Reformationen nogen sonderlig
Fortjeneste af den menneskelige Aands Udvikling
og Forædling. Langt anderledes forholder det
sig med de italienske Stæder, som blev al nyere
Aandsudvillings Rugge, og længe dens Hjem.
Da Gotter og Longobarder advandrede for at
kaste Landet en haardjør, tarvelig og frastig
Slægt isteden for de seige yppige og bloddagige
Slaver, som omskæbte sig der, vedbleve dog
Stæderne. Vel forsvandt deres Glæde; men
netop her opvokste en Slægt, som forenede
Nordens Herresind med Sydens Munterhed,
Stædernes Viskopper bleve deres Herrer og der-
ved frelste Indbyggerne fra at vorde Herremænds
Borne. I Forvitringen efter Karl den Stores
S 2

Lid havde Borgerne besæfted deres Byer og øvet sig i Waaben, da Landet var saagodt som høvdingløst, og de selv maatte forsvare sig mod Herremænds Vold, og de indstrefende Ungarers Overtumpling. De underkastede sig vel Ditto den Store og hans Gemand, men have dog deres egne Dyrighedsmand (Vedfaer) og da de frantske Keisere vilde agte dem som et Arvegods, der fulgte med Tydsklands og den keiserlige Krone, vilde de sig ei sjelden meget utilfredse derover. Nu begyndte Striden mellem Keisere og Paver, hine fik andet at gjøre end at besjæmte sig om de lombardiske Stæder, og disse bleve vældige Støtter, hvortil Stæderne kunde hælde sig, hvis nogen Keiser igjen skulde komme dem ihu. Den Tid kom, da Frederik Rødfæg, af det hohenstauffiske (schwabiske) Huis, besleg Tydsklands Trone. Han forlangte ei allene Overherredømme, men despotisk Magt, og da stor Ueenighed dengang herskede mellem de pyperste Stæder Pavia og Mailand, naaede han for et Dieblif sit Maal; men snart knurrede Mailänderne paa ny, og da han for tilgavns at tugte dem, adspilte dem og udjævne dem, vakte saadan Had og Frygt, at et stort Forbund opstod, som i Samfund med Paven ei allene opbyggede Mailand igjen, men afsøgte endog Frederik Erkjendelsen af dets Frihed. Paa en Dmvel haabede Frederik at naae, eller dog forberede sin Ut, Lombardiets Sie, i det han giftede sin Søn Henrik med en

normannisk Prindsesse, der var Aroing til Neapel og Sicilien; men derved forfælede han ei allene sin Hensigt, men forberede ogsaa sin Slægts Undergang. En stor Deel af det nordlige Italien samt hele Toskana stod under Tydsklands Konge som Keiser, og naar Medreitalien hermed forenedes, var Pave og Frisæder ganske i hans Vold. Det var da saare naturligt at Paverne, hvis Lehnshøihed over Sicilien de normanniske Fyrster havde erkjendt, og som tilslige raadede for Keiserværdigheden, af al Magt stræbte at adskille Kronerne. Frederik Rødfægs Søn Henrik den fette blev Ingen farlig, da hans Grumhed gjorde ham forhad i hele Italien, men desio frygteligere blev dennes Søn Frederik den anden. Vel var han et Barn ved Faderens Død, blev forbigaaet ved Keiservalget, og maatte tildeels takke den kloge og myndige Pave Innocents den trede, der var hans Formynder, for Neapels Trone; men da den samme Pave siden hjalp ham til Keiserværdigheden, beholdt han med sit Øste Neapels Krone. Han var udrustet med store Sindets Gaver, men forende med den fædrene Herkesyge sit italienske Madrenes urene Kist; Religionen var ham ligegyldig, og han boede helst i Nocera mellem Muhamedanerne, som ei gjorde sig Samvittighed over at stride mod Kirken. Lombardiet lod han hærge af sin Statholder, den blodgjerrige Ezzelin og lang Strid førte han med Paverne Gregor den 9de.

og Innocents den fjerde, og længe begunstiges han af Bytten, men fik saa megen Nodgang paa sine gamle Dage, at man vel kan sige: bode Gud vilde tvinge ham tilbage til sig, da hans 1251. venlige Skalden var forgjæves. Kort efter hans Død udgik hans mandlige Stamme med Sønnes sønnen den høimodige men uheldige Ungerføvend: Conradin, der ligesom maatte udfone Slægtens Brøder, og efter Davelig Tilfældelse falde for Boddelens Sværd. En fransk Prinds af Huset Anjou blev Neapels Konge, og fra den Tid var Keisermagten i Italien ifkun en Skygge.

Glimrende var i mange Maader de sidst forløbne 50 Aar; store Heltogteringer vare besejrede baade hjemme og i Palästina; da de egentlige Korstog ophørte, vedblev dog den Ridders aand, som baade havde avlet dem og igjen af dem var næret; flokkevis drog Man til Spanien et kæmpe med Maurerne, og mangen Ungerføvend af ædel Byrd, stræbte at erhverve sig ærligt Riddernavn, og en savet Romfærs Hjerter ved at omvandre trindt i Landene, og villig bryde Lande for den svage, ansøgte Ustyld. Et saa digterisk Gemyt som sig Bedrift udtrykte maatte nødvendig og stræbe at udtale sig og Præser derpaa ere saavel Provençalernes Kvad som Lydstands Minne-Sange, der forlystede Ridder og Mø under Høieløst, og opkom mangengang i Keiseres, Kongers og andre Høvdingers Hierte. De Provençalste Digte ere endnu for lidet besejrede

